

Повернення до вишневого саду

Моїй бабусі Ганні Яківні Хлібець (Білич) присвячується

Вишневий сад тісно обступив біленьку чепурну хатину. Густе гілля міцно сплелося у верховітті та простяглося вгору, до сонця. Червоні, немов намисто, вишні пломеніли серед зеленого листя.

На рабську працю

Йшов червень 1943 року. У хатині готувалися в дорогу. Насушено сухарів, спечено хліб, засмажено останню курку, складено одяг.

– Матусю, як ви будете без мене? Хто вам води принесе? Корівку подоїть?

– Якось воно буде, доню

Гарячі сльози обпікали Галинчине обличчя. Боялася не за себе, хоча й не знала, що її чекає в далекій Німеччині. Серце краялося за свою матусю, адже хворі ноги в неї, всю роботу виконувала Галинка. Як тепер мама будуть? Галинка була останньою дитиною в сім'ї.

Того номер, коли Галинці й року не було. Мама сама виховала чотирьох дітей. У голод 1933 року їх уберегла, а тепер не змогла. Старший син Федір мріяв стати льотчиком, але не встиг, добровольцем пішов на фронт і загинув. Двох старших дочок – Олександру та Марію – насильно забрано до Німеччини, де вони знемагають від підневільної праці. Тепер забирають наймолодшу.

Підїхала підвода до двору, а на ній – подруга Надійка з батьком. Поїхала Галинка в невідому дорогу. Плакали дівчатка, обнявшись, поки не доїхали до станції. А там багато таких, як і вони, бранців для рабської праці.

Втеча

У вагоні було більш як сорок дівчаток, шістнадцятирічних красунь, яких везли, як рабів, працювати в чужім краю. Не

Ганна Яківна Хлібець з чоловіком Іваном Денисовичем, синам Анатолієм і донькою Любов'ю (кінець 1950-х).

веселі думки не давали Галинці з вагонів, шукаючи захисту. спокую. Увесь час перед очима Галинка з Надійкою перебігли стояла хворенька матуся з відром повз станцію в пошуках по-води. Нести воду потрібно було рятунку на полі з кукурудзою. далеченько, а в мами хворі ноги, Позаду чулася безладна стріля-тому й пересувалася з милицями. нина, грубі крики німецькою «Не могу я покинути маму, не мовою. Дівчата сиділи тихо, проживуть вони без мене», – думалося здається, не дихали, поки потяг Галинці.

– Надійко, давай тікати.

– Я буду з тобою. Як ти, так і я.

Дівчатка тихенько піднялися, коли за вікном уже сутеніло, щоб при нагоді вистрибнути з вагона. Та серед бранок знайшлася одна, що сиділа поблизу, і розповіла фашистам, які знаходилися в іншому кінці вагону, про намір дівчат утекти. Злий фашист прибіг до дівчаток і, як скажений пес, розмахував кулаками, погрожуючи вбити їх, якщо спробують тікати.

У сльозах промайнула вся ніч, а вранці почувся гуркіт літака. Над потягом кружляв винищувач із червоними зірками на крилах. Фашисти, мов перелякані вівці, повискакували

з вагонів, шукаючи захисту. спокую. Увесь час перед очима Галинка з Надійкою перебігли стояла хворенька матуся з відром повз станцію в пошуках по-води. Нести воду потрібно було рятунку на полі з кукурудзою. далеченько, а в мами хворі ноги, Позаду чулася безладна стріля-тому й пересувалася з милицями. нина, грубі крики німецькою мовою. Дівчата сиділи тихо, здається, не дихали, поки потяг не рушив далі, а коли все стихло, вийшли зі своєї схованки, не знаючи, яка дорога веде до рідної домівки.

Та, здається, дівчат чекали. Незнайома жінка швидко йшла назустріч.

– Дівчатка, ви втекли? Не йдіть на дорогу, там повно фашистів.

Матуся біля хати

Кілька днів і ночей втомлені і зголоднілі дівчатка пробиралися додому, обминаючи села й дороги. Та одного дня підійшли до хатини, крайньої в селі, й постукали у вікно. Вийшла жінка, дала води, нагодувала, і вже були дівчата на подвір'ї, як раптом почули:

– Хто ви такі? Що ви тут

Подружжя Ганна та Іван Хлібець (2000 р.).

робите?

– Ми далекі родичі, з Донбасу.

– Не знаю я ніяких родичів. У вас є документи? Пішли в комендатуру, там і розберемося.

Тут жінка кинулася вперед:

– Сину, пішли пообїдаєш, а дівчата нікуди не дінуться.

І тільки зачинилися двері в хату, дівчата кинулися тікати через город у балку, все далі й далі.

Більше нікуди вони не заходили, обминаючи людей. Сотні кілометрів позаду, нічого не їли, майже не зупинялися, все йшли і йшли додому, до рідної хати...

Перед очима в Пшінки розкинувся розкішний сад, який майже повністю прикривав хату. Лише причілок здалеку білів.

Червоних вишень вже не було – обсіпалися. А матуся стояла біля порогу й пильно вдивлялася на дорогу – вона чекала доньку...

*Сергій ХАРЧУК,
сміт Чернігівка.*